

Valtion kirjanpitolautakunnan lausunto hakemukseen, jossa Geologian tutkimuskeskus on pyytänyt lausuntoa tutkimuskeskuksen painettujen karttojen ja julkaisujen käsittelystä ja arvostamisesta omaisuusraportissa.

Geologian tutkimuskeskus on pyytänyt valtion kirjanpitolautakunnan lausuntoa siitä, miten tutkimuskeskuksen painettuja karttoja ja julkaisuja käsitellään ja arvostetaan omaisuusraportissa.

Tutkimuskeskuksen painettujen karttojen ja julkaisujen käsittelyyn omaisuusraportin laadinnassa liittyy lausuntopyynnön mukaan seuraavia ongelmia:

- Onko karttojen ja julkaisujen erilaisella käyttötarkoituksella (oma käyttö, myynti, varmuusvarastointi, ns. loppuunmyydyt) vaikutusta niiden aktivoimiseen/käsittelyyn vuosikuluna? Jos niitä joiltakin osin aktivoidaan, ovatko ne vaihto-omaisuutta?
- Arvostetaanko kaikki mahdollisesti aktivoitavat kartat ja julkaisut samalla periaatteella?
- Voidaanko arvostusperusteena käyttää myyntihintaa tai muuta määriteltyä arvoa hankintahinnan sijasta tai ohella?

Geologian tutkimuskeskus on lausuntopyynnössään lisäksi esittänyt seuraavia taustatietoja:

Geologian tutkimuskeskuksen tehtävänä on asetuksen (1378/94) mukaan mm. tuottaa perustietoa maankamarasta ja sen ominaisuuksista sekä huolehtia toimialansa tietohuollosta. Vaikka karttoja tuotetaan nykyisin myös numeerisessa muodossa, pääasiallinen tutkimus- ja kartoitustulosten julkistamismuoto on ollut ja on painetut julkaisut ja kartat. Tuotenimikkeitä on noin 2 000 kpl. Painosmäärät ovat vaihdelleet julkaisusta ja kartasta riippuen 1 000 kappaleen molemmin puolin. Suurin osa on varastoituna päätoimipaikassa Espoossa. Pieniä eriä on sijoitettu tutkimuskeskuksen aluetoimistoihin Kuopioon ja Rovaniemelle.

Suurinta osaa julkaisuista ja kartoista käytetään työkappaleina tutkimuskeskuksen perustoiminnassa tieteellisessä tutkimuksessa sekä palvelemissa mm. raaka-ainevarojen etsintää ja inventointia sekä ympäristöhuoltoa. Muutama prosentti menee myyntiin. Sekä oma käyttö että myynti painottuu julkaisemisen jälkeisille vuosille. Julkaisuista ja kartoista on kuitenkin tämänkin jälkeen pidettävä varastoa mahdollista vastaista hyötykäyttöä ja myyntiä varten. Geologinen tieto vanhenee huomattavan hi-

taasti, ja on mahdoton arvioida, mitä tuotteita tulevaisuudessa myydään ja kuinka paljon. Mikäli kartoitetulta alueelta myöhemmin – jopa vuosikymmenien jälkeen – löytyy arvomineraaleja, on julkaisuilla ja kartoilla jälleen kysyntää ja myyntiarvoa.

Julkaisujen ja karttojen määristä pidetään varastokirjanpitoa. Järjestelmään voidaan sisällyttää myyntihinnat ja mahdollinen muu arvostusperuste. Julkaisujen myyntihinnat vaihtelevat muutamasta kymmenestä markasta pariin sataan markkaan, suurin osa maksaa alle 100 mk. Kartat maksavat noin 50 – 60 mk. Julkaisujen ja karttojen hinnoittelu tapahtuu markkinahintaan.

Geologian tutkimuskeskus on lausuntopyynnössään ehdottanut, että painetut kartat ja julkaisut luokiteltaisiin neljään ryhmään käyttötarkoituksen perusteella, ja että käsittely ja arvostus riippuisi käyttötarkoituksesta seuraavasti:

1. Ns. loppuunmyydyt ovat vuosikulua.
2. Varmuusvarasto on vuosikulua.
3. Myyntiä varten varataan kaikista kartoista 20 kappaletta ja julkaisuista 10 kappaletta, mikä vastaa arviolta viiden vuoden keskimääräistä myyntiä. Myyntivarasto luetaan vaihto-omaisuuteen ja arvostus tapahtuu pääsääntöisesti myyntihinnan mukaan. Vanhemmille tuotteille voidaan tarvittaessa antaa alhaisempi arvo.
4. Omaan käyttöön menevät julkaisut ja kartat, joita käytetään perustoiminnassa, ovat vuosikulua.

Lausuntopyynnössä on myös ehdotettu, että koska julkaisuille ja kartoille voi löytyä käyttöä hyvinkin pitkän ajan jälkeen, ja koska kaikki muu kuin myyntivarasto menee vuosikuluksi, epäkuranttiuskirjauksia ei tehdä.

Lausunnon perustelut

Geologian tutkimuskeskuksen painettujen karttojen ja julkaisujen varasto on, huolimatta yksittäisen karttalehden ehkä vähäisestä arvosta, kokonaisuudessaan niin suuri, että se tulisi olennaisuuden periaatteen mukaisesti inventoida ja arvostaa omaisuusraportissa.

Kartat ja julkaisut ovat sellaisenaan luovutettavaksi tai omassa käytössä kulutettavaksi tarkoitettuja hyödykkeitä, joten niitä voidaan pitää vaihto-omaisuutena kirjanpitolaissa vaihto-omaisuudesta olevan määritelmän mukaan, josta valtion kirjanpitolautakunnan lausunnon nro 5/6.11.1995 perustelujen mukaan ei ainakaan tässä vaiheessa ole syytä poiketa.

Erillisiä maksulliseen toimintaan liittyviä varastoja ei Geologian tutkimuskeskuksessa ole. Pääosa kartoista ja julkaisuista käytetään tutkimuskeskuksen perustoiminnassa, tieteellisessä tutkimuksessa sekä palvelemissa mm. raaka-ainevarojen etsintää ja inventointia sekä ympäristönhuoltoa. Myyntiin käytetään lausuntopyynnön mukaan vain vähäinen osa, joten inventoinnissa ei ole tarpeen erottaa maksullisessa toiminnassa käytettäviä karttoja muuhun käyttöön tulevista kartoista.

Maksuttoman toiminnan vaihto-omaisuuden arvostusperusteena käytetään valtion kirjanpitolautakunnan lausunnon nro 5/6.11.1995 mukaan jälleenhankintahintaa hankinnasta aiheutuvat erillismenot mukaan lukien. Jälleenhankintahintaan luetaan kuulu-

viksi ulkopuolelta ostetut palvelut, aineet ja tarvikkeet, omat henkilökustannukset sekä tiedonsiirtokustannukset tietokannasta kartan valmistusprosessiin. Karttojen ja julkaisujen arvoon ei ole tarpeen sisällyttää niiden taustalla olevien tietovarastojen valmistamisesta aiheutuvia kustannuksia. Arvon määrittämisessä voidaan lisäksi käyttää sarjakohtaisia keskiarvoja eri kustannustekijöistä nimikekohtaisten arvojen asemesta.

Kun omaisuusraportti pohjautuu yksityiskohtaisen varastokirjanpitojärjestelmän määrätietoihin, ei omaisuusraportissa ole tarpeen esittää nimikekohtaisia tietoja, vaan suppeammassa muodossa esitetyt sarjakohtaiset tiedot riittävät.

Valtion kirjanpitolautakunnan lausunto

Valtion kirjanpitolautakunta ei ota tässä lausunnossa kantaa Geologian tutkimuskeskuksen painettujen karttojen ja julkaisujen käsittelyyn ja arvostamiseen valtion uudessa kirjanpidossa.

Valtion kirjanpitolautakunta katsoo, että 31.12.1995 tilanteesta laadittavassa omaisuusraportissa kartat ja julkaisut ovat vaihto-omaisuutta ja ne tulisi inventoida ja arvostaa seuraavalla tavalla:

- Kaikki kartat ja julkaisut inventoidaan. Omaisuusraporttiin voidaan nimikekohtaisten tietojen asemesta ottaa kartta- ja julkaisusarjakohtaiset tiedot.
- Arvostusperusteena käytetään jälleenhankintahintaa, joka määritetään kullekin nimikkeelle tai tiettyyn sarjaan kuuluville nimikkeille keskimääräisenä. Jälleenhankintahintaan luetaan kuuluviksi ulkopuolelta ostetut palvelut, aineet ja tarvikkeet, omat henkilökustannukset sekä tiedonsiirtokustannukset tietokannasta kartan valmistusprosessiin. Omiin henkilökustannuksiin sisällytetään karttojen valmistamiseen välittömästi liittyvä henkilötyö ja julkaisujen kohdalla niiden tekniseen toimitustyöhön käytetty aika.

Puheenjohtaja

Tapio Leskinen

Sihteeri

Seppo Kivelä